СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXX. | Число 222. | Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 25. вересня, 1922. | VOL. XXX. | No. 222. | Jersey City, N. J., Monday, September 25, 1922. | THREE CENTS

ВІДЛОЖЕННЄ СЕСІЇ КОНГРЕСУ

ВАШІНГТОН, 22. вересня. — О годині 2-гій сполудня відложено другу сесію 67-ого конгресу на неозначений час.

Послідні хвилі сесії посвячено завзятим партійним промовам, в котрих демократи та републиканці хвалили себе та ганили безпощадно своїх противників. Наслідком сього при пращанню не було звичайної в таких случаях веселости.

Особливі острі напади на теперішню адміністрацію робив сенатор Гарисон, котрий називав теперішню державну господарку найбільше марнотравною, яку Злучені Держави колинебудь в своїй історії мали.

ВАЖНИЙ ЗАКОН ПРО ГОРОЖАНЬСТВО ЖІНОК

ВАШІНГТОН, 22. вересня. — Президент Гардинг підписав нині законопроект Кейбла, котрий має на ціли вирівнати положенне жінок з положенньем мущин щодо принимання та трачення американського права горожаньства.

На основі сього закона, Американка, виходячи заміж за чужинця, не тратить свого американського горожаньства, як се було досі, але знов чужинка, виходячи за американського горожанина не буде тим самим ставати горожанкою Америки, але буде мусіти, коли хоче стати американською горожанкою, старатися о се зовсім так само, як се роблять мущини.

За законом побивалася передусім Національна Ліга Голосуючих Жінок.

ГАРДИНГ ПІДПИСУЄ ЗАКОНИ ПРО ВУГЛЯ

ВАШІНГТОН, 22. вересня. — Президент Гардинг підписав нині законопроекти про заряд вуглем.

Один з тих законів постановляє, що федеральний уряд має утворити федеральну комісію для вишукування та публікування фактів про вуглевий промисел. Другий закон заводить державну федеральну контролю над цінами та розділом вугля.

Зараз по підписанню сих законів президент Гардинг іменував Конрада Е. Спенса, віцепрезидента зелізниці Шікаго, Берлінгтон енд Квінсі Рейлровд, головою вуглевої комісії для розділу вугля.

ДАЛЬШІ ЗЕЛІЗНИЦІ ПОЛАГОДЖУЮТЬ СВОЇ НЕПОРОЗУМІННЯ ЗІ СТРАЙКАРЯМИ

РИЧМОНД, Верджінія, 22. вересня. — Страйкуючі варстатові робітники зробили зі зарядом зелізниці Чізепік енд Огайо умову, на основі котрої вони вернулися до роботи. Полагоду зі зелізницею, як кажуть, попередило непорозумінне межи юнією варстатових робітників та юнією канцелярійних робітників („клерків”), які вийшли були на страйк для симпатії для варстатових робітників.

ДІТРОЙТ, 22. вересня. — Зелізниця Пір Паркет полагодила своє непорозумінне з робітниками та привернула повний рух особових поїздів на своїх лініях.

СТАРАЮТЬСЯ ДОВЕСТИ ДО ПОРОЗУМІННЯ НА ЗЕЛІЗНИЦІ ІРІ

НЮ ЙОРК, 22.вересня. — Сюди приїхав Б. М. Джуел, голова юній варстатових робітників, щоби посередничити в переговорах межи зелізницею Ірі та страйкуючими робітниками.

Головною перешкодою в порозумінню має бути те, що зелізниця настає на тому, щоби робітники згодилися на те, щоби зелізниця віддавала направки другим підприємствам.

Переговори межи страйкуючими робітниками та зелізницею велися вже від трох днів, але не довели до полагодження.

ЗРІСТ „ОДНОЇ ВЕЛИКОЇ ЮНІЇ” В ЗЕЛІЗНИЧІМ ПЕРЕВОЗІ

ШІКАГО, 22. вересня. — Урядники робітничої зелізничої юнії „Де Юнайтид Асосіейшен оф Рейлвей Емплоййс оф Норт Америка” заявляють, що їх організація, побудована після засад „одної великої юнії”, зросла так сильно, що її незадовго буде мусіти признати не лишень Американська Федерація Праці, яка сама має в собі цілий ряд робітничих зелізничих юній, зорганізованих після засади фахів та ремесел, але й Залізнича Робітнича Рада Злучених Держав буде мусіти признати її як представницю поважної частини зелізничих робітників.

Р. С. Ґрінлі, президент організації, каже, що вона має вже тепер 150,000 членів. Повстала вона два роки тому з юнії „свичменів”, що відорвалася від Американської Федерації Праці.

ЗНИЖУЮТЬ ЦІНУ ГАЗУ

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 22. вересня. — Стейтова „рада служби” постановила, що ціна газу в 60 містах нюйорського стейту має бути знижена о 5 центів на 1000 кубічних стіп.

Та сама комісія постановила обнижити оплату за перевіз осіб трамваями (стріткарами) в місті Сиракюз та піднести в Ютиці.

ПРИЗНАЮТЬ ПЕНСІЮ ВДОВІ ЗАСЛУЖЕНОГО ЛІКАРЯ

ВАШІНГТОН, 22. вересня. — Перед відроченнем свого засідання сенат ухвалив нині місячну пенсію в сумі 150 долярів вдові по ґенералі Горґасі, лікарі, що поклав величезні заслуги коло прокопання панамського каналу.

ЗА БОГАТО ПОВАЖАННЯ

Воєнний департамент має незадовго видати нові приписи про салютованнє жовнірів своїм старшим. Мають саме знести віддаванне пошани в публичних місцях, котре обовязувало ще з часів війни, а котре всі офіцири загально нехтували немовби змовившися.

ГОЛОС УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ.

Львівське „Діло” з 5. вересня доносить:

„В суботу, 2. вересня, відбулося у Львові засіданнє Української Національної Ради. В засіданню взяли участь члени Української Національної Ради, які перебувають під сю пору в краю.

Засіданнє отворив урядуючий віцепрезидент др. Лев Бачинський.

Після дискусії одноголосно затверджено в справі виборів до польського сойму й сенату та плянованої Польщею автономії становище, яке заняли українські партії Східної Галичини.

Рівночасно вислано в обох справах відповідно умотивовані протести до урядів і парляментів европейських держав, Злучених Держав Північної Америки, Канади і Японії”.

* * *

Ви знаєте, що таке Українська Національна Рада.

Се найвисша державна влада українських земель, які перед кінцем світової війни належали до Австро-Угорщини.

Се та влада, яка 19. жовтня 1918 проголосила, що українські землі, які тоді належали до Австро-Угорщини, творять українську державу.

Се та влада, яка 1. падолиста 1918 через свою армію обняла державну власть у Львові й на всіх українських землях бувшої Австро-Угорщини.

Се та влада, яка тимчасовим основним законом з 13. падолиста 1918 про державну самостійність українських земель бувшої автро-угорської монархії надала сим землям державну форму Західно-Української Народньої Республики.

Се та влада, яка ухвалою з 3. січня 1919 проголосила зеднаннє Західно-Української Народньої Республики з Українською Народньою Республикою, зединеннє всіх українських земель в одну державу.

Се та влада, яка виконувала на землях Західно-Української Народньої Республики найвисшу державну власть, аж доки армія Західно-Української Народньої Республики не улягла переважаючій силі польського ворога й територія Західно-Української Народньої Республики попала в найстрашнійшу неволю польської окупаційної влади.

ОДНАЧЕ Й ТОДІ УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РАДА ОСТАЛА НА ДАЛІ ЄДИНОЮ ЗАКОННОЮ ДЕРЖАВНОЮ ВЛАДОЮ УКРАЇНСЬКОЇ ГАЛИЧИНИ Й ОСТАЄ НЕЮ ДОСИ, — БО ТАКА БУЛА ВОЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ, який, хоч уляг ворожій перемозі, одначе не покорився ворогови, не признав його власти над своєю рідною землею.

Ворожа окупація, доки нарід проявляє живу волю зберегти державну незалежність, є тільки насильством, а ніколи законною владо. Бельгія також була чотири роки під німецькою окупацією. Бельгійське правительство перебувало на чужині, в Англії. А одначе не німецька окупаційна влада, тільки бельгійський парлямент, бельгійське правительство і бельгійський король творили законну владу Бельгії.

Так і Українська Національна Рада остає далі єдиною законною державною владою української Галичини.

В її імени її Президент Д-р Евген Петрушевич, з утвореним в її імени урядом, продовжує з чужини виконувати державну власть в українській Галичині й заступати державну незалежність української Галичини перед міжнароднім політичним світом.

Словом, Українська Національна Рада була від самого початку утворення Західно-Української Народньої Республики й остає до нинішнього дня єдиною найвисшою державною владою, єдиною представницею волі українського народу Галичини.

* * *

В ворожій неволі, та ще в такій страшній, як польська, — Українська Національна Рада не може явно виступати.

ПЕРЕД МІЖНАРОДНІМ ПОЛІТИЧНИМ СВІТОМ ВИСТУПАЄ В ЇЇ ІМЕНИ — ЯК СКАЗАНО — ЇЇ ПРЕЗИДЕНТ ДР. ЕВГЕН ПЕТРУШЕВИЧ І УТВОРЕНИЙ НИМ УРЯД.

Одначе бувають такі важні хвилі, що найважча ворожа неволя не може бути перешкодою виявленню волі народу.

Такою хвилею вважає, видно, Українська Національна Рада теперішню хвилю, коли рішилася, не вважаючи на польські переслідування, які ждуть її за те, зібратися і сказати в імени народу своє слово.

В хвилі, коли Польща, обіцяючи надати українському народови Галичини якусь „самоуправу”, старається всіми силами одержати за ціну тої обіцянки дозвіл головних держав антанти на прилученнє Галичини до Польщі, а рівночасно готовиться перевести те прилученнє через переведеннє виборів до польського сойму, — в такій хвилі Українська Національна Рада вважала за свій обовязок зібратися і сказати українському народови, що він має робити, а цілому світови, чого хоче український нарід.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД ГАЛИЧИНИ НЕ ВІЗЬМЕ УЧАСТИ В ВИБОРАХ ДО ПОЛЬСЬКОГО СОЙМУ Й СЕНАТУ, ВІН ВІДКИДАЄ ПРОЕКТ САМОУПРАВИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГАЛИЧИНИ ПІД ПОЛЬЩЕЮ, ЯК ВЗАГАЛІ ВСЯКІ ПРОЕКТИ ДЕРЖАВНОГО ЗВЯЗКУ ГАЛИЧИНИ З ПОЛЬЩЕЮ, НАТОМІСТЬ ДОМАГАЄТЬСЯ ПРИВЕРНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТИ КРАЮ.

Так сказала Українська Національна Рада і її слово є найвисшим законом для кождого Українця Галицької Землі, а повинно також бути вислухане державами антанти як вислів волі українського народу Галичини.

Що Українська Національна Рада виявила в теперішню хвилю волю українського народу Галичини, — за се честь їй і слава на віки.

Честь і слава віцепрезидентови Української Національної Ради д-ру Льву Бачинському, честь і слава кождому членови Української Національної Ради.

Їх діло — таке саме геройство, як геройство вояка, який неустрашимо йде на ворога.

Бо ми знаємо, який страшний ворог є Польща і які муки може вона задати кождому, хто має ту найвисшу в народі честь бути членом найвисшої державної влади українського народу Галичини.

А одначе Українська Національна Рада не зважала на се і сміло заявила цілому світови волю українського народу Галичини.

І так само сміло — коли буде треба — вона поведе український нарід до дальшої боротьби проти польської неволі.

Гайдельберг, 10. вересня, 1922. — Др. Михайло Лозинський.

ПОВСТАНЦІ НА КАТЕРИНОСЛАВЩИНІ

ЛЬВІВ, 6. вересня. — Камянець-подільська большевицька газета „Вісти” (ч. 35) повідомляє:

Державне політичне керування викрило в Кривому Розі нову численну петлюрівську організацію.

Заарештовано 46 душ.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА”.

ВИСИЛАЮТЬ КОРАБЕЛЬ НА РАТУНОК СМИРНИ

В філядельфійськім порті приготовляють воєнний кружляк „Питсбурґ”, щоби його вислати на ратунок голодним та хорим в мало-азійськім місті Смирні, котре недавно здобули турецькі націоналісти.

Поміч, приготована на сьому кораблі, малаби дійти до жертв в Смирні до кінця.

ПІДВИШКА ДЛЯ МІДЯНИХ КОПАЧІВ В МОНТАНІ

Робітники, працюючі в копальнях міди в Анаконда, Монтана, дістали підвишку заплати, виносячу 50 центів на день. Підвишка відноситься до яких 12,000 робітників, працюючих в копальнях в Анаконді та Ґрейт Фолс.

ТРАМВАЄВИЙ БІЛЕТ 1000 КОР.

На днях у Відни коштує трамваєвий білет 1000 корон.

ЗБІР ЛІГИ НАРОДІВ ДОМАГАЄТЬСЯ, ЩОБ АЛІЯНТИ Й АМЕРИКА ВИРІШИЛИ ЯК НАЙСКОРШЕ ДЕРЖАВНЕ СТАНОВИЩЕ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 22. вересня. — Збір Ліґи Народів ухвалив на нинішній сесії резолюцію, в якій повторив своє торічне домаганне до аліянтських і зединених з ними держав (Злучених Держав Америки), щоби вирішили державне становище Східної Галичини як найскорше.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ЗАЯВЛЯЄ, ЩО НЕ ВІДСТУПИТЬ ВІД ДОМАГАННЯ СВОБІДНОГО ПРОЇЗДУ ДАРДАНЕЛЬСЬКИМ ПРОЛИВОМ ДЛЯ УСІХ ДЕРЖАВ

ЛОНДОН, 22. вересня. — Нині видано отсю півурядову заяву британського правительства про його становище у справі дарданельського питання:

Появились ріжні вістки про те, чого Велика Британія хоче у справі Близкого Сходу. Вона не шукає для себе нічого і не веде жадної короткозорої власної політики. Таких питань тут нема.

Одиноким домаганнєм Великої Британії, від якого вона не відступить, є зневтралізованнє Дарданельського проливу і повна запорука свобідної плавби ним для всіх держав під управою Ліґи Народів або якоїнебудь другої міжнародньої орґанізації.

Всі инші питання, які виринули, є другорядного значіння, і можуть бути полагоджені мировим способом між Туреччиною і другими державами, що є більше безпосередно в них заінтересовані.

ТУРКИ ІДУТЬ НА ДАРДАНЕЛІ

ЦАРГОРОД (Константинополь), столиця Туреччини, 22. вересня. — Турецькі війска посунулись в напрямі Дарданелів. Вони заняли місто Ез-Іне і ідуть на Кум Калесі. Проти них ніде в сих місцях не виступали аліянтські війска.

ТУРЕЦЬКІ ВІЙСЬКА КОЛО ХАНАКУ

ЛОНДОН, 22. вересня. — Війска Мустафи Кемала паші ідуть до Дарданелів і зближаються до Ханак, який є головною оборонною точкою Дарданелів з малоазійського боку.

Вісти доносять, що турецькі війска досі у свому поході на Дарданелі не допустились жадних злочинних актів.

ФРАНЦІЯ ОСТЕРІГАЄ КЕМАЛА ПАШУ

ЛОНДОН, 22. вересня. — Сюди наспіли вісти з Парижа, що французьке правительство має намір вислати осторогу до правительства турецьких націоналістів, що якби турецькі війска напали на британські війска, то Франція змінить своє становище у відношенню до уряду Мустафи Кемала паші.

ГРЕЦІЯ КАЖЕ, ЩО БУДЕ БОРОНИТИ ТРАКІЮ ПЕРЕД ТУРКАМИ

АТЕНИ, столиця Греції, 22. вересня. — Грецьке міністерство заграничних справ заявило, що Греція не допустить Турків до Тракії, і якщо вони туди пійшли би, так Греція буде воювати їх.

В сій заяві сказано теж, що грецький король Константин остається далі на свому становищі, бо його хотів грецький нарід, а жадна чужа сила не має права мішатись до внутрішних справ Греції.

ВІДІБРАЛИ „ЛІТЕРАТУРУ” БОЛЬШЕВИЦЬКОМУ „АМБАСАДОРОВИ”

ЛОНДОН, 21. вересня. — У второк прибув сюди кораблем Аквітанія з Ню Йорку тамошній адвокат Кароль Рехт, котрий там заступає московський большевицький уряд.

Пристанові урядники найшли у нього большевицьку агітаційну „літературу”, яку від нього забрали.

Потому Рехтови позволено остатись тільки один місяць у Великій Британії.

СЕКРЕТАР ПАПИ РИМСЬКОГО ХОТІВ УСТУПИТИ

РИМ, столиця Італії, 22. вересня. — Секретар папи римського кардинал Ґаспаррі вніс був резиґнацію зі свого урядового становища, але папа не приняв.

Кардинал Ґаспаррі був секретарем за папи Венедикта XV. Минулої зими зачала була часть кардиналів під проводом кардинала Меррі дель Валь боротьбу проти нього ізза його прихильного становища до італійського уряду. Ся боротьба тривала довший час і кардинал Ґаспаррі хотів тепер уступити, але папа римський своєю відмовою імовірно полагодив сей спір.

ПРОБИ ТАЙНОГО КИТАЙСЬКО-РОСІЙСЬКО-НІМЕЦЬКОГО ДОГОВОРУ

ГОНҐ КОНҐ, Китай (Хіни), 22. вересня. — Тут переловлено тайні документи китайського товариша міністра закордонних справ, з якого виявляється, що китайське правительство вело тайні переговори в Берліні в марті с. р. у справі заключення китайсько-російсько-німецького договору, який би обєдинив ті три краї до спільної політичної акції.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛАГОДА ЗЕЛІЗНИЧОГО СТРАЙКУ.

Секретар-скарбник союза юній робітників зелізничих варстатів оповіщує імена 19 великих американських зелізниць, які порозумілися вже з сими юніями та полагодили страйки варстатових робітників. На сьому списі є отсі лінії: Ню Йорк Сентрел; Болтимор енд Огайо; Шікаґо, Милвоке енд Ст. Пол; Шікаґо енд Нордвестерн; Сіборд Ер Лайн; Шікаґо, Ст. Пол, Минеаполис енд Омага; Садерн, Мобил енд Огайо; Минесота енд Інтернешенел; Минеаполис, Дакота енд Вестерн; Монон, Ґрін Бей енд Вестерн; Елджін, Джовліет енд Істерн; Ст. Пол Бридж енд Термінел; Дюлют, Винипеґ енд Пасифик; Луисвил Рейлровд енд Навиґейшен Ко.; Мейкон, Даблин енд Савана; Бафело енд Саскегена; та Вестерн Пасифик. Під зелізницею Ню Йорк Сентрел треба розуміти також помічні лінії, залежні від сеї лінії: Мичиґен Сентрел; Біґ Фор; Лейк Шор енд Мишиґен Садерн; та Бостон енд Олбані.

Спис сей важний з огляду на те, що другі, не згадані в сьому списі зелізниці після всякої правдоподібности не захочуть полагоджувати мирною дорогою непорозуміння зі своїми варстатовими робітниками, але будуть пробувати зломити їх страйк, викинути старих та набрати нових робітників, яким можнаби подиктувати такі умови праці та заплати, які самій зелізниці будуть вигідні. Значить, не згадані в списі зелізниці се майже без виїмку такі підприємства, що рішили вести роботу в шапах при помочи скебів, яких вони вже тепер пробують набирати через свої бюра праці, через оголошення в ґазетах і т. д. Тому оголошеннє спису союзом юній варстатових робітників є рівночасно острогою для шукаючих роботи, щоби вони не давалися затягнути до скебівських зелізничих варстатів, де робітники не лишень будуть боротися проти своїх товаришів, але й ще часом можуть обірвати при нагоді звичайних в таких случаях заворушень. Зелізничий варстатовий страйк ще не покінчений: він покінчений лишень щодо тих зелізниць, котрі уже згодилися з юніями робітників.

БОРОТЬБА ПОЛЬСЬКОЇ ПОЛІЦІЇ З ТАЙНОЮ ОРҐАНІЗАЦІЄЮ В ГАЛИЧИНІ.

З кінцем серпня і з початком вересня с. р. скріпилася боева діяльність тайної боевої орґанізації у Східній Галичині. Цілий ряд війтів-хрунів наложив головою, зглядно їх маеток пішов з димом. Польська преса, а передовсім „Ґазета цодзенна", що є орґаном львівської поліції, дає досить точний виказ усіх замахів та стоячих з тим в звязи ревізій та арештовань. І так в ночи з 30. на 31. серпня устроїла львівська поліція під командою комісаря Хомайского та інспектора Новодворського цілий ряд ревізій між Українцями у Львові, а то головно між українською молодіжю та пластунами. На головнім двірци у Львові арештовано студ. Кухту, котрого поліція уважає за курієра українського уряду у Відні. Надто переведено ревізії у д-ра Курцеби, д-ра В. Кіцули, В. Целевича, В. Вербового, С. Івасечка, С. Терлецького, О. Моха, М. Бужора, В. Мартинця, М. Дзіковського та М. Демчука.

В ночи з 3. на 4. вересня орґани львівської поліції ввійшли до забудовань св. Юра і на підставі переведених там доходжень арештували двох українських академиків під замітом належання до тайної проти-державної арґанізації. „Ґазета цодзенна" подає, що при арештованих у св. Юра, членах тайної укр. оружної боївки, яка в цілій Східній Галичині числить, після думки тої поліцією інформованої ґазети, около 1000 людий, найдено цілі стоси приказів і відозв.

Один такий ориґінальний приказ містив поручення до провінціональних боївок, щоби вбивали кождого війта, який відважився би в імени польського уряду стягати в своїм селі від населення данину. Другий приказ містив інструкції в напрямі доконування убийчих замахів на зрадників з української інтеліґенції, коли би такі найшлися. Инший приказ розпоряджував, щоби кождий член боївки мав при собі відповідну скількість отрує (ціян-калі), щоби в разі переловлення його поліцією, сейчас міг поповнити самовбийство. Четвертий приказ містив роту присяги, яку мусів складати кождий член боївки. По тій роті присягав він, що ніколи, навіть на випадок биття і тортур, не зрадить тайн заговору та його членів, а колиб який зрадив, то по словам присяги мають його, його родину і його потомків проклясти на віки тіни поляглих у борбі героїв.

Таке пише „Ґазета цодзенна" і річ певна, що дещо матеріялу попало в ворожі руки. Одначе заговір переведено на підставі глубоких студий і досвіду чужого та зорґанізований так, що навіть відкриття одної ґрупи не може пошкодити другим ґрупам, бо одна не знає нічого про другу.

Як бачимо, боротьба розгорілась не на жарти і щоби вона не лише удержалась, але ще розрослася і устоялась перед польською державною владою, котра має до свого розпорядку міліярди — треба ГРОШИЙ, ГРОШИЙ І ЩЕ РАЗ ГРОШИЙ! Найже памятають на се ті, котрі обіцювали, що на ірляндську боротьбу в краю дадуть хочби й половину свого маетку.

Вкінци наводимо вість подану „Курером львовським", що в Стрию арештовано недавно студ. Берчу, як одного з ґрупи, котра перед кількома днями убила аґента тамошньої поліції Стецулу. При арештованім найдено значну скількість динаміту, який мав служити до висадження в воздух державних будинків. Поліція шукає дальше.

Л. П.

СИЛА ПРОТИ СИЛИ.

Поширенне одноцільного фронту. — Українська самооборона працює. — Загостренне польського терору.

Українсько-польські відносини в Східній Галичині в останніх днях так загострилися, що становище починає нагадувати темні часи кінця 1919. і початку 1920. року.

Атмосфера запанувала в обох таборах така напружена, повітре до того наладоване електрикою, що ось-ось можна сподіватись отвертого вибуху.

Те, що нині відбувається в краю, викликає думку, що то **прелюдія** перед якимись великими подіями. Очевидно, події справді мають вибухнути неминуче. Коли то буде й як то виглядати-ме?

Поки-що українське суспільство горячково орґанізує свої сили. Одноцільний український фронт поширюється й зміцнюється. Перед тижнем ми повідомляли про обєднаний фронт провідних галицько-українських політичних орґанізацій проти польських виборів і польської автономії. То все були орґанізації помірковані, центральні. Тоді ще невідомо було, як поставляться до справи орґанізації крайні — ліві й праві.

Нині й це вияснилось. І на превелику честь для тих крайніх орґанізацій, виявнилось **на користь** одноцільного національного фронту.

Почнемо з лівих партій.

Головна Рада У. С. Д. П., обміркувавши становище партії до заряджених польським урядом виборів до варшавського сойму й сенату на терені Східної Галичини, рішила одноголосно, що так з принціпіяльних, як і тактичних зглядів **український пролетаріят не візьме ніякої участи в тих виборах.**

Комуністична партія Східної Галичини також рішила **не брати участи в виборах до польського сойму.**

Таким чином, ліворуч одноцільний національний фронт є встановлений аж до крайньої точки, до комуністів включно.

Праворуч справа стоїть так саме. Християнсько-суспільна партія приєдналась до загальних рішень ще давніше. Тепер виступили на арену **москвофіли.** Їх „исполнительний комітет" ніби-то не хоче брати на себе рішення в цій справі й звертається до прихильників москвофільської орієнтації з кличем „Рішайте!" Але в тім „рішайте" є вже й саме рішенне, бо орган москвофілів „Воля Народа" пише так:

„Вже раз пробувала польська влада при помочи конскрипції добитися признання своєї верховної суверенности в Східній Галичині. Тепер пробує Польща ще раз при помочи заряджених виборів здобути волю нашого руського („русскаго") трудового люду для признання свого панування в Східній Галичині. Щоб якнебудь позискати населенне Галичини, польське правительство на свою руку фабрикує статут якоїсь автономії для Сх. Галичини й хоче нам його накинути.

„Стоячи на сторожі твоїх прав, ми кличемо до тебе, наш хлопський і робітничий народе:

„Стій твердо на позиції народньої чести й своїх інтересів, не дай зламати себе обіцянками й подарунками, борони твердо засади самоозначення народів!"

Все це, розуміється, написано „чистим русским язиком", „языком Пушкина і Лермонтова", стільки-ж зрозумілим для нашого „хлопського й робітничого народу", як скажім найчистійший „китайський язик". Але суть тут не в формі, а в змісті. А зміст є той, що й москвофіли з огидою відвертаються від зарядженої в Варшаві виборчої та автономної комедії.

Отже й праворуч одноцільний національний фронт сягає аж до найкрайнійшої точки.

Галицько-український нарід стоїть одною тісною лавою проти затіяного в Варшаві нового замаху на його державні права. Польських виборів в українській Галичині таки не буде, коли не наслідком резиґнації з боку Варшави, то наслідком одностайного опору з боку українського населення.

Цей однодушний настрій краю знайшов достойний вияв у постанові **Української Національної Ради.** Сконстатувавши, що в цілім краю та серед усіх громадських напрямків нема двох думок що до виборів та плянованої автономії, Національна Рада зі свого боку затвердила постанову українських партій і вислала в обох справах відповідно умотивовані **протести** до урядів і парляментів усіх великих держав.

* * *

На словесні постанови й кличі столиці провінція що далі, то все ґучнійше відповідає ділами. „Галицька ілюмінація" триває далі!

В Яворові невідома рука цими днями знов підложила — вже в третій раз — **вибуховий набій під залізничий міст.** Набій вибух і знищив міст.

На лінії Львів-Підгайці, між стаціями Дунаїв-Буше, на днях наступила **катастрофа потягу:** паротяг вискочив із шин і скотився під кручу. Катастрофа є наслідком замаху.

У Підгородищу, пов. Бібрка, невідома рука **підложила вогонь** під будинки Миколи Кузьова (очевидно хруня); це вже третій випадок підпалу в того господаря.

На болехівськім мості в Стрию невідомі молоді хлопці **застрілили поліційного агента** Стецулу. Тої самої ночі двоє молодих людей **обстріляли польського жандарма,** який патрулював коло почтового уряду в Стрию.

Найкраще характеризує загальне становище в Сх. Галичині ендецький „Курєр Львовскі". Послухаймо трохи його ляментацій:

„Через землі Малопольскі їде широка хвиля терору, з кождим днем множаться випадки замахів, нападів, підпалу. **Терор спрямований виключно проти польського населення, проти поліції й військових відділів.** Слідство за терористами, зорґанізованими в боївки, поступає пиняво. **Дотепер не викрито ані одного злочинця.** Розухвалені злочинці виконують замахи навіть у білий день. Подаємо ряд нових випадків: У повіті Камінка Струмилова від тижня палять українські боївки зібране збіжя, будинки війтів, які не солідаризуються з ідеольоґією злочинців (читай: які служать Ляхам. — Ред.). У селі Тадані при помочи бензини спалено всі будинки тамтешнього війта: згоріли всі будинки й 12 штук худоби. У фільварках у селах Сілце й Неслуховичі згоріло кілька тисяч кіп збіжа. У Мазярні підпалено лісничівку. У радехівськім повіті згоріли всі будинки війта... Біль і страх переймають серця тамошнього населення. Шкоди виносять десятки міліонів"...

Біль і страх? Та для цього-ж і ризикують своїми головами наші „зелені хлопці" й „дубові серця" (див. історію Ірляндії), щоб „біль і страх" обхопили окупантів-гнобителів! Для цього й розпалахкується все яскравійше ота „галицька ілюмінація", щоб біль і страх примусили ворожу владу опустити край!

* * *

Зрештою, гнобителів переймають не тільки „біль і страх", але й **скажена лють.** „Курєр Львовскі" не дурно взиває, що „теророви треба противставити військову повагу і силу". До „військової поваги" ще може дійде, а брутальна сила вже й тепер гуляє по цілому терену Східної Галичини. **Польський терор** супроти всього українського набрав в останніх днях такого розмаху, що навіть приснопамятні часи 1919. року легко можуть витримати з ним порівнаннє.

Хвиля арештовань і ревізій терориэує українську людність цілої Галичини. Лише за два останні дні **арештовано** в Стрию сина залізничника Березу, а в Бишеві — студента Мончака й двох його товаришів. Ревізії переведено у Львові у редактора у всіх співробітників „Руханково-спортового Вістника", у студ. Р. Зубика, у приватного урядника А. Клима, на провінції — у 30 українських громадян с. Губичі, пов. Дрогобич, причім конфісковано церковного дяка й скофісковано церковні ноти (?!) далі у свящ. Трешневського й студ. Джуса в Хороброві, потім у свящ. Олійника в Сокалі.

Та найбільша **нагінка йде на українське шкільництво.** Добромильське старостро розігнало поліцією з наїженими багнетами учеників з приватної української гімназії. Львівська кураторія заборонила кружкови У. П. Т. в Сокалі закладати українські приватні школи в тім місті, мотивуючи це тим, що „польскі школи в Сокалі задовольняють усі місцеві потреби". Львівська дирекція поліції заборонила українське всенароднє віче, яке мало відбутися останньої неділі в шкільній справі. В Яворові поліція зареквірувала будинок української гімназії для своїх потреб. Коли українська делеґація звернулась до старости з просьбою залишити будинок в ужитку Українців, то **староста зажадав заяви, що Українці не брати-муть участи в динамітових замахах на польську владу,** в противнім разі він не ручить за те, що й будинки українських інституцій можуть вилетіти в повітря.

Такої заяви, якої жадає яворівський староста, ніякий Українець не дасть. Навпаки, яворівські Українці могли-б зі спокійною совістю запевнити пана старосту, що замахи на польську владу щойно починаються. Ті замахи, що вже відбулися, як і все инше, що нині діється на терені многострадної Східної Галичини — це, як сказано вгорі, лише прелюдія перед другими, більшими подіями.

Коли тільки вони почнуться й як вони виглядати-муть?...

Берлін, 8. вересня.

Радянин.

ЗАГИБЕЛЬ РОБІТНИЦТВА НА УКРАЇНІ.

Після ріжних офіційних і неофіційних большевицьких звідомлень про стан, а вірніще сказати: про руїну промисловости на Україні, наспіли, нарешті, і останні відомости про положення робітництва на Україні.

Як виказують звіти Ради професійних орґанізацій України, останнім її переписом зареґістровано тільки 120 тисяч кваліфікованих робітників! Ся скількість показалась дуже не значною і самим большевицьким правителям! Вони стали вже говорити в Харкові про необхідність приняття найострійших мір для повернення робітників на фабрики! Та зруйнована і заміраюча промисловість України, очевидно й не потрібує більшого числа робітників, а зайвих робітників большевики і не можуть держати, бо не в силі забезпечити їх жалуванням та харчами (т. зв. „пайком").

По офіційним большевицьким звітам ще в 1918 році було на Україні: 800 тисяч кваліфікованих робітників, — значить, лишилось тепер тільки 15 проц. а 85 про. десь поділось! Поневолені большевиками професійні орґанізації вказують як на причини такого страшного зменшення робітників, то на „тяжкий стан промисловости", то на те, що „робітники стали примінятися до нових обставин і залишають фабрики", себто попросту кажучи: тікають з великих міст на села, щоб урятуватися від нужди.

Нема сумніву, що головною причиною зменшення робітників — є цілковитий занепад промисловости на Україні! В міру зменшення діяльности промисловости, зменшується і потреба в робітниках. Большевики, з початку, держали на фабриках і зайвих робітників, щоб не позбавлять їх хоч пайка, але з часу запровадження в 1921 р., так званої „нової економічної політики" (НЕП.), вони залишили при фабриках тільки дійсно зайнятих робітників.

Подане мізерне число зареґістрованих на Україні робітників — 120 тисяч, ясно показує з одної сторони, — в якому стані знаходиться нині промисловість на Україні, а з другої сторони, — показує до якої міри зменшилось на Україні значіння робітничої кляси! У всякім разі, можна з певністю сказати, що робітнича кляса, як така, перестала у нас бути якимсь замітним чинником в соціяльному та політичному житі. Коли взяти під розвагу те, що в одному прим. Миколаєві було в початку російської революції більш 40 тисяч робітників (н. пр. лише на корабельно-будівельному заводі „Наваль" біля 20 тисяч), — то не минуче мусимо прийти до того переконання, що на Україні, робітництво, як орґанізована кляса, стратило силу і тепер майже не істнує!

Доля робітників на Україні похожа більше, або менше на долю робітників инших околиць нинішньої червоної Російської Імперії. Коли в початку російської революції робочі маси були найголовнішою опорою большевиків, останні обіцяли все зробить для їхнього блага. Коли-ж большевики опісля створили червону армію і поповнили свою партію не-робітничими елементами, — вони перестали взагалі числитися з робітничою клясою, бо могли вже роспоряжать нею, не боячись ніякої небезпеки. По мірі того, як зменшувалась діяльність фабрик, большевики зайвих робітників використовували для иных цілей: то посилали в армію, та в ріжні поліційні й рабункові отряди проти населення, то мобілізували їх в комуністичну партію. Деяка-ж частина кваліфікованих робітників, переважно старшого віку, розбіглась на села, а деяка знов перетворилась в гандлярів і спекулянтів, а навіть поповнила ряди бандитів і всяких злочинців. Звичайно „потрібну" мінімальну скількість робітників большевики задержують при фабриках силою і великими карами.

На Україні робітничі маси опинилися в еще гіршому положенні, як в Росії. В цілях економічного ослаблення України большевики як відомо, зруйнували промисловість України в далеко більшій мірі, чим в Росії, а з цеї причини на Україні ще більше робітників залишилося без праці. До того-ж, на Україні робітники, як чужі по національности люде, що не тільки ні чим не звязані з селом, а ще й заанґажовані в боротьбі з селянством, — менше мають можливости залишати фабричні міста і зливатися з селянським населенням, як це поволі відбувається в Росії. Однак під натиском життевих обставин і на Україні розійшлась деяка частина фахових робітників по селам для заробітку. Найбільше переселилось на села тих робітників, які могли примінить свій фах до сповнення ролі сільських ремісників, особливо техніків, слісарів та ковалів. Багато робітників позбавлених праці на фабриках (а се значить і того „казенного" пайка, який вони одержували для себе і своеї сімї) — не може знайти собі ніякого заробітку, та перебуває нині в страшній нужді. Найбільше потерпіли робітники південних околись України, навіщених голодом. В Одесі, Миколаєві і Херсоні залишилось при праці тільки 5 процентів з того числа, яке було в 1918 р. Більшість безробітних, також, як і инше населення уміраєе з голоду, а деяка частина щоб урятувати себе занимається навіть грабіжом, головно ріжних харчових складів. В Одесі, Херсоні і Миколаєві орагнізовані ватаги робітників роблять напади на урядові большевицькі установи і часто у день захоплюють великі суми-міліярди. Цікаве те, що большевицькі „суди" не карають вже грабіжників-робітників, мотивуючи своє „милостиве" рішення тільки тим, що ніби то беруть на увагу їх (робітників!) „пролетарське походження"! В дійсности такі рішення виносяться з тої причини, що вже ніякими карами не можна припинить масового прояву злочину з боку бідуючих робітників.

Бідують і терплять велику нужду всі робітники на Україні! Зайняті працею також бідують, бо заробітної платні ніяк не вистарчає на удержання. Становище робітників на Україні в цілому ще значно гірше, ніж становище робітникі в Росії. Робітники на Україні не „сміють" навіть протестувать проти гніту большевицького режиму. В Росії-ж робітники фактом своеї кількости всеж таки змушують большевицький уряд рахуватися з ними, зглядно з їх деякими вимогами. В Москві і Петрограді часто виникають страйки для оборони інтересів робітників. На Україні-же не допускає сього жорстока окупаційна філія московського уряду.

Так большевицька недоля карає на Україні те робітництво, яке своєю активною боротьбою з Українським Народом по стороні большевиків, відограло не аби яку ролю в поваленні української державности!

Андрій Макаренко.

НА ПРИВІТ УКРАЇНСЬКОМУ ХОРОВИ.

Деякі вказівки і пригадка.

1. Місцеві Комітети витають Хор в той спосіб, що після першої точки передадуть на сцену концертової галі вінець від місцевих українських товариств чи там від української громади як цілости. Вінець виносить хтось з прислуги концертової галі і тому ніяких промов ніхто не виголошує. По концерті можуть представники українських товариств чи там Комітет представитися діріґентови Хору. Треба однак наперед це зголосити до менаджера.

2. Брошура про українську пісню вже друкується і буде розіслана на жаданнє місцевих Комітетів. Проситься однак зрозуміти, що головний Комітет привитання Хору не має ніяких фондів, а видатки на всілякі цілі прямо величезні. Треба прецінь приняти відповідно членів Хору. Проситься отже отсим місцеві Комітети та инших громадян прислати хоч невелику жертву на покриттє сих коштів. Комітети, що замовляють летючки, мають прислати що найменше 5 долярів. Се не розказ, але конечна просьба. Чим більше, тим ліпше. Сам Ню Йорк не може видержати всіх тягарів, на які виставлений тому, що лежить при вступі до Америки. Вся еміґрація мусить помагати.

3. Пригадується, що вже найвисша пора зголошуватися до участи в привітній вечері і присилати по пять дол. від кождого учасника. Зголошення приймає Мр. С. Ядловський, Бакс 53, Джерзи Сити, Н. Дж. не пізнійше як до 30. вересня.

4. Тикети на концерт в Карнеґі Гол в Ню Йорку на День 5. жовтня вже виставлені на продаж в касі Карнеґі Гол. Для Українців Ню Йорку, головно давн тавн, продається тикети в Українськім Бюрі, 30 Іст Сема улиця. Хто з околиці хотівби взяти в розпродаж тикети, нехай зголоситься до Д-ра С. Демидчука під сею самою адресою. Ціна білетів разом з военним податком по $1.10, $1.65, $2.20, $2.75 і $3.30. Кромі того є льожі по $26.40 та по $44, кожда по 8 місяць. Належить спішитися з закупном тикетів, бо попит величезний.

ПРОСЬБА

Захоронки для военних сиріт в Бродах.

До українського громадянства в Америці! Вже від року істнує в Бродах „Товариство охорони дітий і опіки над молодіжию", але, задля браку фондів, не може, як слід, розвинути своєї діяльности. Аж жаль дивитися, кілько остало военних сиріт, а не змога їм помочи. Ми хочемо збудувати захоронку, деби їх всіх примістити і заопікуватися, але без помочи з Америки не будемо годні цього учинити. Тому, в імени тих безпомічних сиріт-дітий відзиваємося до усіх американських Українців із уклінною просьбою: Поможіть!

Поможіть нам виховати бідні сироти, котрих батьки втратили життя в обороні рідного краю. Ми віримо, що ця коротка наша відозва поручить серця нашої еміґрації та що вона сповнить свій святий обовязок.

ФІЛІЯ УКР. КРАЕВОГО ТОВАРИСТВА ОХОРОНИ ДІТИЙ І ОПІКИ НАД МОЛОДІЖИЮ В БРОДАХ:

Марія Жовнірчук, голова,
Теодор Панас, секретар.

(Цю просьбу прислав нам д. В. Федорович з Кромптон, Р. Ай.).

НА ФОНД ФЕДАКА.

(Через „Свободу").

Тов. „Просвіта" з New York City, жертва від товариства.........$20.00

Проголошено $65.95
РАЗОМ $85.95
Вислано $260.33.
ДОСИ ЗІБРАНО $346.28

САНКЦІОНОВАННЄ ЖИДІВСЬКОЇ АВТОНОМІЇ НА ЛИТВІ.

Комітет жидівських делеґацій у Парижі одержав від Д-ра Соловейчика, міністра для жидівських справ на Литві, повідомленне, що литовський сойм у Ковні санкціонував у третім читанню введенне жидівської автономії на Литві. (І. К. В.).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ГРОМАДЯНИ ДЖЕРЗИ СИТІ, ПОЗІР!

Повідомляється всіх громадян в Джерзи Сити, що тикети на перший концерт Укр. Нац. Хору на день 5-го жовтня можна набути в адміністрації „Свободи". Продажа тикетів в адмін. „Свободи" триває тільки до 28. вересня. Офіс „Свободи" буде отворений в неділю, 24. вересня від год. 10. до 12. рано.

Адм. „Свободи".

ДОПИСИ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

На поміч голодуючим на Україні.

Хв. Редакціє „Свободи":—

Прошу умістити в своїй цінній часописи „Свобода", що громада в Вунсакет зібрала для голодуючих на Україні $195.50. За $180 закупила 10 долярові чеки на поживу в Американській Ратунковій Організації (American Relief Administration, 42 Broadway, New York) і вислала їх до чотирох українських інституцій поданих в відозві „У справі помочи голодуючим" (протокол окружної наради в Ню Йорку). Решта гроший держить у себе секретар „Запомогового Комітету", Лука Самборський, і коли збереться більша сума, рівнож сі гроші відішлеться для голодуючих. Є вправді в Вунсакет люди з патріотичними почуваннями, як Чагарин, Бардачевський, Ґурбель, Ремінник, але є ще і досить большевиків, котрі своєю ідіотичною киринею паралїжують народню роботу. Та вони вже переминаються. Мудрійші вже звернули з хибної дороги большевизму, а з дурними нема потреби числитися.

Громадянин.

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Посвяченнє прапора.

Дня 4-го вересня (Лейбор Дей) місцеве тов. У. Н. С. „Запорожська Січ" посвятило свій товариський прапор. Богослуження відправлено о 10-ій год., а по відправі знято фотографію членів „Зап. Січи", а відтак другу, збірну, усіх товариств, які прийшли на це торжество. Потім усі разом пішлисьмо на галю на спільний обід. Голова „Зап. Січи" привитав усіх короткою, щирою промовою і попросив о. Середу, щоби зволив сказати кілька слів о зідбраних. У палкій, патріотичній бесіді священик підніс значіння і вагу національного прапора. Представив нам образ славної Хмельниччини і вказав на ту силу, яку має нарід, коли стоїть зединений біля свого народного ідеалу, під одним прапором, у однім фронті. Він виказав ясно, що і тепер та сила буде, коли не будемо ділитися на партії, а злучимося усі проти спільних ворогів нашої батьківщини.

Другим бесідником був член ред. комітету видавництв У. Н. С. д. М. Мурашко. Він вдарив з великою силою на нашу народну хибу, що не уміємо, як слід, організуватися. У. Н. С. єсть найсильніщою організацією не тільки поміж українськими, але поміж всіма запомоговими в Америці. Це може побачити кождий, що читає касовий звіт У. Н. Союза і порівнає із звітами других організацій. Кождий свідомий Українець повинен не тільки сам належати до У. Н. Союза, але повинен також вважати своїм святим обовязком, щоби і менше свідомих братів привести до нашої організації. Тільки тоді будемо мати значіння і повагу, як Українці, коли уся наша еміґрація стане обєднана разом в У. Н. Союзі! Треба бути сліпим, щоби не видіти тої народної конечности для нашої еміґрації. Хто бажає Україні добра, хто хоче бачити своїми очима свобідну українську державу, той повинен знати, що для тої цїли треба злучитися нам усім в оден гурт, в одну громаду. У. Н. С. це наш осередок, це наше національне серце в Америці. Хто хоче тут жити українським життєм і робити народну роботу, той мусить стати членом У. Н. Союза, який стоїть на всеукраїнській основі — незалежности і державности для усьої України. Якими дорогами дійдемо до тої цїли, це покаже будучність, але це певне, що обєднаннє укр. еміграції має перед собою можність помочи, у великій мірі, здобути нашому народови свободу.

Мусимо тут згадати за наш хор, який відспівав, під управою д. Грушевського богато прегарних пісень, що причинилося чимало до звеличення цього народного празника. У цім святі взяли участь: братство св. Йосафата, братство св. Николая, читальня „Просвіти" ім. Франка, „Боян" і позамісцеві гості Українці.

Усім їм подякував голова „Зап. Січи" сердечно.

А хто з рачестерських Українців ще не належить до У. Н. С., нехай чим скорше стане членом, щоби показати, що є свідомим громадянином своєї нації та що бажає помогти ділом визволови свого народу зпід ляцького, московського та румунського ярма!

Гість.

КАРТИС БЕЙ, МД.

Дня 10-го вересня, в гали парохіяльній відбулися збори для негайної помочи Галичині. Збори отворив місцевий парох, о. В. Манювський. У своїй промові представив нещасливу Галичину і життя нашого народу під ляцьким ярмом. Опісля забрав голос д. І. Бойко, який візвав народ до складання, хто що зможе. О. В. Маньовський вніс, щоби вибрати комітет до збирання негайної допомоги. Принято одноголосно і вибрано як слідує: о. В. Маньовський, пр., Д. Лебунець, заст., А. Цандровський і Іван Бойко, секр., Й. Семенків, касієр, П. Войтович і Ю. Дипський, до збирання жертв.

Відтак приступлено до складки. Зложили слідуючі. Йосиф Семенків $25.00; Іван Бойко і Семен Кузик по $10.00; Павло Войтович $5.50; Семен Сапливий, А. Шандровський, Томко Шандровський, Демко Лебунець, о. В. Маньовський, Евстахій Кондрат, Яків Семенків, Антін Яєчник, Григорій Шулька, Йоанна Гуцуляк і Еміль Монастирський по $5.00; Юліян Дипський і Ю. Маньовська по $3.00; Он. Бойко, Николай Шандровський і Теодор Колодницький по $2.00. — Зложено всього $117.50.

Спасибі за допомогу.

Комітет.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХА-ТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЛИСТ З ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

Із листу до В. Кордуби в Міннеаполіс.

Дорогий Брате!

Прикро мені, що я на чужині а ніхто навіть картки не напише. Що до мене то я з тої біди вийду і сонце мені мусить засвітити. Я дармо тут не сиджу; наша справа мусить бути вирішена на нашу користь і то внедовзі. Говорять люди розмаїто, котрі мають слабий характер але я на своїм все стою. Я маю уже двайцять три роки служби за декретом то мої літа не сміють пропасти.

Сего місяця т. є. 5/8 була знова збірка усіх нас і комендант (чеський) Залєскі проголосив нам, що Поляки видали нам амнестію, що можна їхати до Галичини і що нікому нич не станеся, і хто хоче їхати, щоби виступив. У відповідь ми всі заспівали „Не пора", а Залєскі стояв в середині і слухав, а відтак сказав, що ми мусимо своє одержати що ми жадаємо, бо ми держимося кріпко як оден! Правда є і межи нами люди слабої волї але то одиниці: Знаєш брате добре, що як чоловік є слабий, то як приведуть лікаря або священика, то зараз полекшає. Нині, то є 15/9 приїхав до нас епископ Боцян. Мав у нас полеву Службу Божу, а відтак мав проповідь. Плакав Владика, як мала дитина, а ми всі разом з ним. Пізнійше дав нам звіт з Галичини. На запитаннє, що він має привезти від нас до Галичини, ми заслали через нього поздоровленнє для наших батьків, материй, братів і сестер. Далі сказалисьмо, щоби проголосив, що ми єсьмо в кождій хвилі готові до боротьби і що ми присягли перед нашим прапором урочисто, щоми укр. сини мусимо ворога вигнати, і наших батьків і материй та братів висвободити з ляцького ярма. Тепер в Польщі не добре. Нема порядку. Жеруться між собою, марка їх спадає наділ і еще буде спадати а для нас то є добре.

Тепер пише сестра, що мама дуже занепадають і гризуться мною, що я бідую, а господарка пропадає, що треба конче господаря. Але я вернути не можу бо яби сего не видержав бо я за Поляків і чути не хочу. Мушу чекати, бо я знаю, що ми виграємо, що Східна Галичина ніколи при Польщі не зістане. Коли перетерпів три роки, то еще тих пару місяців перетерплю і приїду з отвертими очима і кождий скаже, що видержав сей чоловік.

Ми тут дістаємо від вас запомогу, але то за мало; троє нас осіб дістаєм на місяць 30 кор. т. є по 10 кор. на особу, то навіть на угля нема. Але добре і то, бо знаємо, що ви за нас не забуваєте. Наш Президент Петрушевич дістав пожичку від вас, але йому треба на инші видатки. Нині удержати уряд на чужині, то потреба богато гроший. І так дуже ощадно то всьо провадиться.

Тепер посилаю фотоґрафію нашої оркестри укр. Отож прошу Тебе подай до часописів, хай наші земляки побачуть. Та оркестра виучена в таборі дуже гарно грає. Чехи дивуються, що наші люди такі здібні до всего. Як повернем в Галичину, то зі своєю оркестрою. **Ми тепер постили оден день всі в таборі, а ті гроші післалисьмо для голодних братів на Україні, бо там великий голод, так, що малі діти їдять!**

Здоровлю усіх сердечно

Володимир Чубатий.

ЛОРД НОРТКЛИФ.

Недавно помер в Лондоні один з найбільше впливових людий у світі, Лорд Нортклиф. Каріера сего чоловіка була дійсно сензаціональна. Він зачав яко звичайний редактор анґлїйської часописі, а скінчив яко диктатор світової опінії. Від самого початку його діяльности аж до смерти, лорд Нортклиф працював для одної страшної ідеї, а то: **Німеччина мусить бути скинена зі свого високого, гордого становища і мусить бути розтоптана.** Для осягнення сеї фанатичної ідеї, лорд Нортклиф вживав навіть і найпоганійших способів. Жадні лайки, жадні брехні і клевети не були для нього чужі в сій боротьбі. Німецька політика була безрадна проти сеї страшної, смертельної агітації лорда Нортклифа. Загально відомо, що Німеччину побила, англійська пропаґанда а не аліянтські війська. Серцем і тілом сеї анґлійської пропаґанди був лорд Нортклиф. Без Нортклифа цілий світ не злучився би був проти Німеччини. Без його провідництва антантської пропаґанди в Америці можливо, що Америка не вступила би була до війни. Він навіть розширював революцію і бунт в німецьких арміях. Без його підпертя теперішньої політики французької, може Пуанкаре не мав би такої відваги і впертости у своїм відношенню до Німеччини.

Може і з ним умре і його фанатична політика, політика страшної ненависти проти Німеччини; а тоді може вернеться мир і порядок в Европі. Лойд Джордж, проти якого лорд Нортклиф воював, лишається тепер з вільнійшою рукою. Може він буде тепер могти свою політику переформувати, а його політика щодо Німеччини і взагалі щодо Европи є справедливійша і розумнійша та приспішила би економічне віджиттє зруйнованої Европи.

Уляп.

ПРИЛЮДНИЙ ВИКЛАД В НЮ ЙОРКУ.

На тему „Значінє науки для одиниці і народу" відбудеться в сю неділю (24. с. м.) о год. 2.45 сполудня в „Народнім Домі", Іст 6. вулиця. Добровільні датки призначені на фонд укр. людового університету. Промовляти будуть д-р. Л. Цегельський і п. Василь Кузів. — За Комітет д-р Демидчук.

СТРАЙК ШПИТАЛЬНИХ ПОСЛУГАЧОК.

В презбитеріянськім шпиталі в Ню Орлінс застрайкували шпитальні послугачки, закидуючи зарядови, що їх замикано в шпитали на ніч, виставляючи їх в той спосіб на велику небезпеку на случай повстання огню в шпитали. Девять послугачок заявило, що вони під ніякими умовами не вернуть до шпиталю.

У. Н. С. ПРАВДИВИЙ ПРИЯТЕЛЬ В БІДІ.

Була вже близько десята вечер, як Василь вернув домів.

Несміло отвирав двері, бо чув, що провинився. На стрічу вийшла його молода жінка і стала докоряти:

— Бийся Бога, Василю! Аж до сеї пори жду та жду на тебе із вечерою. Людські чоловіки вже і спочивають, а ти щойно до дому вертаєш. І скажи мені, що собі із того У. Н. Союза прийде? Чи він тобі їсти дасть, чи що?

Василь усміхався на ті лагідні докори, скинув „ковт" і сів до вечері. Біля нього присіла жінка і легенько „торочила" своє.

— Та я не маю нич проти того, що ти у Союзі, а знаю, що це наша організація, що ліпшої від не їнема, але по що тобі того секретарства? Не досить, що насидишся на тих мітонґах, але відтак ще й по хатах ходиш записувати нових членів.

Василь їв зі смаком добру страву і терпеливо слухав усього говорення своєї доброї подруги. Він знав її добру, сердечну вдачу; він знав, що вона спорікає тому, бо жаліє його. А вона мовила далі:

— Дав Бог неділю — відпочивбись собі — так ні! Тільки хлипнув дві-три ложки росолу на обід, та із тим аж до сього часу. Та де тобі твого здоровля вистане! Та ти забєш себе тим своїм секретарством. А що буде тоді із нашим Івасем?

Тут обоє поглянули на колиску, у якій спочивав їх первородний, їх шестимісячний синочок. Через сон усміхався, наче й справді бачив тих анґелів небесних, що нарід вірує, що дитина бачить уві сні.

На вид своєї дитинки, обоїм стали сльози у очах. Безпомічне, малесеньке. — Що його чекає в життю?

По хвилі Василь тихенько, щоб не збудити дитини, промовив:

— І для тебе і для Івася і для мене, для усіх нас потрібно У. Н. Союза. А так само він конечний для кождого українського еміґранта. З одного боку він забеспечує нас і нашу роботу на припадок нещастя або смерти, а з другого придержує нас у народній єдности. Кілько то сліз утерла наша організація, кілько запомог виплатила хорим, калікам, вдовам і сиротам? І староʼму краєви помагає з усьої сили. Заохочує до складок на нещасних, збирає жертви на справу визволення нашого народу і сама дає немалу лепту на всякі народні потреби.

— То всьо правда, Васильку, але чому ти сам найбільше розбиваєшся, чому ти оден мусиш робити всю роботу?!

— Так зле воно не є. Другі урядники нашого відділу роблять так само союзову роботу. Але коли вибрали мене секретарем, то я мушу совісно виконати свою завдачу. Я вважаю своїм святим обовязком, щоби притягнути до У. Н. Союза як найбільше людий. Я не можу дивитися байдужно, як наші Українці ходять самопас, як відтак оставляють свої родини без ніякого забеспечення, нераз у крайній нужді. А притім я знаю, що чим більше нас буде в нашій організації, тим скорше виборемо свободу для цілого українського народа. Подумай тільки, жіночко, яка булаб у нас сила, колиб в Союзі було сто тисяч членів. Із таким числом усі рахувалибся; така маса людий моглаби збудувати цілу Україну!

— Дай Боже, Васильку! — зітхнула жінка. — А то вже через міру мучаться там, у старім краю. До плачу приходиться, як читаєш усі ті страшні і жалісні вісти, що їх описує „Свобода". Тільки народу побито, замучено! Що там сиріт, кілько вдовиць, а тепер ще цілі села вимирають з голоду!

Василь задумався, а по хвилі каже:

— Є між нами такі, що кажуть, аби не журитися голодними, бо то не в Галичині, а далеко, на полудни, на Великій Україні. Ей Господи, які ми сліпі! Тажеж то наша кров, наш нарід, таже без Великої України нам нема будуччини! Там ціла наша історія — Козацтво, Запороже, гайдамаки — там сторона Шевченка, Лисенка, Нечуя, Хмельницького і тисячів других славних людий. От чому треба кождому, що свідомий, ходити поміж хати і збирати нових членів до У. Н. Союза!

*

Було вже близько одинайцятої, як наконець погасили світло і полягали спати.

*

Святий Вечер 1921 р. Раненько пішов Василь до роботи, а жінка від досвіта поралася, щоби гідно і достойно стрітити надходяче свято. Нераз через голову майнули спомини із старого краю, батько, мати, рідне обійсте і як то колись весело, цілою родиною, засідали до „святої вечері". Наче навісні комарі вертали ці думки, навіваючи тугу аз рідною стороною і рідними людьми. Кілька разів прийшлося утирати сльози на гадку, що усьо це вже минуло і не верне ніколи. Але жінці робітника нема часу і виплакатися до схочу. Заплакав у колисці Івась. Василиха підбігла, нагодувала і вколисала дитину, а сама мерщій узялася до зготовлення ріжних святочних страв. Нехай знає Василь, що у нього жінка — добра ґаздиня, нехай, хоч на чужині, буде бодай подібне до того, як колись було у ріднім селі.

Як раз завивала голубці і складала оден по другім до горшка, коли побачила велику товпу народа перед своєю хатою.

Щось тьохнуло, наче ножем у саме серце...

Ціла задеревіла, передчуваючи лихо... Застукано до дверий. Мов мертва пішла відчинити... У дверех стояв старий робітник, з відкритою головою... Говорив до неї, а вона наче не чула... З широко отвореними очима стояла бліда, гейби не розуміла, що до неї говориться...

Порозступалися усі і вона побачила його... Узріла свого Василя... Лежав непорушний, на ношах, цілий перевязаний крівавими бандажами...

Вдивилася у це бідне, скервавлене марево, - переляканa, трівожна — захиталася і обімліла...

Прискочили добрі люди і на руках занесли її до хати. Відтерли — очунялася.

А Василя зложили обережно на постіль...

Прийшов лікар, обізрів уважно раненого і сумно покивав головою...

— Пропали обоє очий і рука, — стиха промовив.

Бідний Василь! На самий Святий Вечер набій динаміту вибух несподівано йому в руці. Руку відорвало, а що еще гірше, висмалило йому очи і позбавило зору.

Оттака доля трапляється неодному бідному робітникови в Америці!

Хто годен описати усю муку нещасного і його доброї жінки! Молодий, 33 літний чоловік — каліка на ціле життя!

* * *

Коли ця страшна вістка наспіла до У. Н. Союза, усі члени головного уряду мали велике співчуття для того нещастя. А вразило кождого це ще більше тому, що Василь був не тільки звичайним членом, але правдивим патріотом і другом нашої організації. Він положив чималі заслуги через приєднуваннє членів і поширювання Союзових ідей. Такому чоловікови годилося дати надзвичайну поміч у його тяжкій потребі. І ту поміч він дістав. **У. Н. Союз виплатив йому чотириста долярів надзвичайної запомоги, не торкаючи ані цента із його посмертного.** І не забуде про нього ніколи У. Н. Союз, як не забуває ніколи за нікого, що трудиться для добра нашої організації.

Це не змислене оповідання для аґітації в користь У. Н. Союза. Це правдивий факт, який тут подаємо. Повне імя того нашого члена є: Василь Притула в Маганой Плейн, Па., бувший секретар тамошного відділу, літ 33, жонатий. Одна дитина, Івась.

Дня 6-го січня 1921 р. о годині 10-ій рано вистрілив йому динаміт в руках та висмалило йому обоє очий і урвало руку. У. Н. С. виплатив йому $400 без нарушення посмертного.

Чи не оплатиться потрудити для У. Н. Союза?!

* * *

На силу намовив.

— Не кажіть мені, куме, щобим вступив до У. Н. Союза, бо того не зроблю. Я вже за старий — мені минуло 43 років. Прийшлобся забогато платити.

Оттак відмовлявся Семен Бружина з Мілвіл, Н. Дж., коли його приятель заохочував до вступлення в члени нашої орґанізації. Але кум не авдся збити з дороги.

— Ваша власна вина, що не вступилисьте, колисьте були молодші. Тоді припалоби на вас менше. Але і тепер воно буде коштувати вас дешевше, чим у якій асекурації. У вас жінка, у вас пятеро дрібних дітий, не дай Боже якого нещастя, що вони вдіють з собою?! Майте сумлїннє і обеспечте себе і родину.

І не вступився добрий друг поти, аж записав Семена до У. Н. Союза. Це сталося в січни 1921 р. Спочатком 1922 р. заслаб Семен на ногу. Зачала трупішіти кість в самім коліні. Мабуть затроєння спричинило це порокнавіннє кости. В лютім 1922 р. відрізали йому ногу. Пятеро дрібних дітий, — найстарше 11, а найменьше 2 роки.

Довідавшися про нещастє, У. Н. С. післав негайно $100, а в кілька місяців пізніще другу сотку на штучну ногу.

Чи не добре зробив приятель, що не вступився із хати, поки не намовив вписатися до У. Н. Союза?!

* * *

Оден з многих.

Іван Бобак в Росфорд, Огайо, належить до У. Н. Союза від 1912 р. Дня 10-го червня 1922, при роботі, попсувалася машина, зірвався зелізний стіл і поторощив йому ноги. Остав бідний калікою.

Ніхто не годен вернути йому утраченого здоровля, але тому що належав до У. Н. Союза, длятого дістав сейчас $100.00 з організації, дістав що тижня запомогу з братства і кождого року одержить свою частину запомоги. І у нього, нещасного, пятеро дітий — найстарше 14 літ, а наймолодше 6 місяців!

Чи не пригодиться У. Н. С. йому і його родині у тяжкій потребі?!

Несподівано.

Смерть не питає, чи ти готовий. Ти повинен сам знати, що вона може прийти в кождій хвили. От прочитайте оце:

В Ст. Луіс прийшов кум відвідати кума, який мав салун. Оба були членами У. Н. Союза. Хотів салуніст погостити свого приятеля. Виніс фляшку і чарки — погостив. Випили по одній чи по дві і оба попадали трупом. „Муншайн" був сфабрикований з деревяного алькоголю і потроїлися оба. Чи сподівався котрий із них, що строяться двома маленькими порційками „горівки"? У тім нещасливім припадку, було добре для їх родин, що оба були забезпечені в У. Н. Союзі.

Це Америка.

Живемо в Америці горячковим, нервовим життєм. Ця непевність, що буде завтра, розстроює нерви неодному чоловікови так дуже, що неоден сходить із розуму. Хто із нас, що бував на давнійших конвенціях, не памятає Михайла Юґаса зі Скрентону? Він мав велику повагу між членами і навіть клали його кандидатом на касієра. Веселої вдачі, меткий, говірливий, душа-чоловік!

Аж ось прочитали страшну звістку, що він застрілився! Нервовий розстрій, хвилеве божевілля, пхнуло його до самоубійства.

В Америці це не спокійне життя на селі. Тут чоловік переживає вдвоє а радше вдесятеро тільки, що у старім краю. Тут смерть висить на волоску, над кождим із нас. А вже фабричний робітник, чи майнер, чи зелізничий, чи який, то кождий ризикує своїм життєм мало не кождий день. Проте вважайте, браття, щоби не плакали по вас жінки, не з жалю за вами, а спорікаючи, що лишилисьте їх та сироти на нужду та недолю у чужім краю!

У. Н. Союз виплатив тисячам родин смертні запомоги, а тисячам хорих і калік облекшив їх бідну долю!

МІШАННЄ ТІЛ ОДНАКОВИХ СТАНІВ СКУПНОСТИ

Ґази представляються нашим очам все в виді одностайних і на скрізь одноцільних мас. Густий і чорний дим розходиться сам з себе у воздусі, розпливаєся в нім і зникає зовсім з наших очий. Він творить з воздухом одностайну, ґазову масу.

Положім під порцелянову мисочку, наповнену водою, спіртову або ґазову лямпку. По якімсь часі вода закипить, а відтак при довшім нагріваню зовсім зникне і розійде ся по воздусі в формі пари.

Є такі тіла, що видають дуже острий і душний запах. Йод, бром і деякі кваси оґріті легко (або і без того) переміняються в ґазові пари, розходяться в ґазові пари, розходяться у воздусі і зраджують в нім свою присутність острим запахом.

Одним словом, ґазові тіла мішаються з собою і то самі з себе, скоро лиш взаїмно зіткнуться. Мішанини їх представляються пашим очам як одноцільні ґази.

Пригляньмося тепер плинним тілам. Легко переконаємося, що і вони мають подібну прикмету заїмного мішання. Додаймо нафти до спірта або етеру і заколотім легко посудину. Оба складники змішаються з собою і повстане одноцільна теч. Спробуймо ще, чи вони змішаються в якихнебудь скількостях:

На дно скляної посудини влиймо трохи етеру. Відтак додаваймо постенно спірту. Кождa порция розпускаєся зараз по заколоченню. Додаваймо спірту чим раз дальше, то побачимо, що обі течи все будуть мішатися. По якімсь часі завважаємо, що ми вже додали богато більше спірта, ніж було етеру в посудині. Т. зн. спірт розпускає ся в етері без границі в довільних скількостях. Можемо відвернутя порядок додавання тих складників (вливаймо етер до спірта), то і в тім случаю побачимо таке саме явище.

Берім тепер замість спірта чисту воду. Перші маленькі порциї води розпускаються легко в етері. По дальшім доливаню побачимо однак на дні посудини другу верству течи. Заколочуймо досить довго то переконаємося, що вони вже не змішаються. Дальше додаваннє води має той наслідок, що долішна верства стає чим раз більша. Перемінім і тут порядок додавання обох складників, то побачимо таке саме явище.

На тих пробах бачимо, що плинні тіла не всемішаються з собою в яких небудь скількостях. Є навіть такі случаї, де вони зовсім себе не розпускають. Нафта (або олива) додана до води не розпускаєся в ній.

До скляної грушки, заосмотреної в горі шліфованим, скляним корком, а в долині закрутком наливаю води і оливи. Затикаю щільно посудину і заколочує обі течи через сильне стрясеннє. Зараз по тім побачу в грушці лиш одну верству білавої течи, подібної до молока. Таку мішанину називаємо емульсією. По довшім часі являються в течи численні кульки оливи. Вони підпливають до гори і громадяться в окрему верству, а вода збираєся тимчасом на споді. Через отвореннє долішного закрутка можна відділити оливу від води.

Поставмо собі тепер питаннє, чи цінкі тіла можуть мішатися або розпускатися. Відповідь є дуже легка. Вони самі з себе ніколи не змішаються. Требаби до того розтерти їх окремо на порошки, а відтак механічно вимішати. Колиж би ми хотіли вмішати які небудь цінкі матерії без такого механічного впливання на них, тоді требаби їх вперед стопити. т. зн. перемінити в плинний стан скупности.

Арнольдъ Марголинъ.

УКРАИНА И ПОЛИТИКА АНТАНТЫ.

(Записки Еврея и Гражданина).

Издательство С. Ефронъ. Берлинъ. 393 ст. велик. 8-ки.

Автор сих записок відомий в бувшій Росії адвокат і жидівський громадський діяч, родом з Київа. Найбільше він відзначився, як оборонець по відомій ритуальній справі Бейліса, після якої царський уряд позбавив його права на адвокатуру. В 1917 році Центральна Рада вибрала його українським генеральним суддею, а на гетьмана переіменовано його, як і всіх генеральних суддів, в Сенатори. За Директорії був він товаришем міністра закордонних справ, делеґатом на Парижську Мирову Конференцію і нарешті послом У. Н. Республіки в Лондоні.

Книжка його цінна особливо тим, що автор, бувши членом Української Партії Соціялістів-Федералістів, з погляду інтересів жидівського а не українського народу на Україні, доводить слушність і потребу і своєчасність суверенної української держави. Він закликає всіх Жидів, що живуть на українській території, допомагати всіми силами організації української держави, бо тільки в ній вони мати-муть рівні з усім населенням права і людські умовини до життя. Він доводить, що коли й були на Україні жидівські погроми, то тільки через те, що українські уряди не мали сили спинити їх, хоч і щиро того бажали. А царський та Денікинський уряди були принціпіяльно погромщиками і самі організували ті погроми.

Московським демократам-поступовцям, серед якихд.Марголін виховався і має великі звязки, він доводить, що Москалі повинні заступати закордоном не всю бувшу Росію і говорити не від російської демократії, а тільки від московської і заступати та організувати тільки московську державу. Згодом, коли організуються всі новонароджені національні самостійні держави в бувшій Росії, як Україна, Білорусь, Дон, Кубань, Кавказ і Прибалтійські держави, то вони напевне зєднаються в Східно-Европейські Зєдинені Держави. Але автор сам признається, що між своїми приятелями Москалями він ще й жадного не стрів, що згодився би з тими думками, бо всі Москалі від чорних, чи білих, аж до большевиків, всі поконно імперіялісти-централісти, яких може переконати тільки доконаний факт.

Антанта на його думку не його думку не має сталого погляду на будучий устрій бувшої Росії; був час, коли Англія начеб схилялась до думки допомогти організації Української Самостійної Держави, але алїянс Петлюри із Поляками відвернув її від тої думки.

Українські кола нарікають на д. Марголіна, що він видав свої записки по московському а не по українському. Я-ж думаю, що він мав рацію, бо на московській мові їх прочитають не тільки Українці а й Москалі, а головно помосковлені Жиди, для яких власне й написана ця талановита книжка. Необхідно її ще видати і на французській та англійській мові, щоб і чужоземні прочитали сю цінну книжку. Десятки українських книжок не переконають так чужинців в потребі організації Української Держави як ся книжка, що доводить се в інтересах не українського народу, а жидівського, який має безмірно більше прихильників і впливів в Европі та Америці як Українці. В сім найбільша цінність для нас книжки д. Марголіна, щирого нашого приятеля.

Е. Чикаленко.

ФІНСЬКИЙ ОСТРОВ ЗАТОПЛЕНИЙ

В краю трийцяти тисяч озер, де також знаходиться величезне число малих островів недавно затолився зовсім досить важний остров, великости кількасот квадратових метрів. Сей остров лежав в Пакола каналі, що пливе до Вуольксен, одної з найбільших рік в північно-східній Фінляндії. Остров належав до держави, котра тратить пару десяток тисячів фінських марок, що представляє вартість утопленого острова.

ГІПОДРОМ

НАЙБІЛЬШИЙ ТЕАТР В СВІТІ

„Ліпші часи", під такою назвою провадиться вже третий тиждень вистава в Гіподромі. Кождий хто мав змогу бути на виставах в Гіподромі, мусить признати, що сьогорічна вистава одна з сих, яку тільки розум людський може придумати. Ґенієм сеї вистави є Charles Dillingham.

„Ліпші часи" не тільки перевисшає попередні вистави, але своєю величавістю досягає найвисшого щебля артистичного ґусту. Приміром Fan Ballet ледви чи коли був виданий на сцені з його чаруючим повабом, а відтак вистави як Land of Mystery, The Peach Orchard і Bubbleland. Не бракує тут і заграничних новостий.

Кромі сего є там заграничні вистави Orlando's Horses, Ginnett фамілія гімнастиків, Long Tack Sam і його хінські штукарі і акробати, Torbag і його комічні ручні образки, Patrick і Francisco комікі, Bell Brothers, комічні музиканти і Max Taubers „Пробудженнє весни" в кольорах. Вистави з минувших літ суть Танцюючі слоні, The Three Bobs and Jocko, $50,000 тисячка ворона, George Herman, Clandius and Cearlet, The Berl Sisters and Marceline. Панна Elna Hansen проводить танцями, а головними співаками суть: Nanette Flack, Virginia Futrelle, Lorna Lincoln, Sarah Edwards, Gladys Cranston, Gladys Comerford, Henry Stevens, Thomas Joyce, Frank Johnson, William Williams, Fred S. McPherson, Happy Lambert, Robert McClellan, Joseph Frohoff, John Murphy, Ralph Brainard, Edward P. Beck, Claudia Ivanova and Olga Mihailovskaya. В балеті виступає 300 осіб і 500 в загальних виступах, а поза тим 100 пливаків і пятьдесять блазнів. Пополудневі вистави відбуваються кождого дня, тикети продаються вісім тижнів наперед.

ВИСТАВОВІ КОНІ В ГІПОДРОМ.

Charles Dillingham заранжував Orlando's коні, одна з вистав „Ліпших часів" в Гіподромі, щоби мати цілком нову програму що тижня підчас цілого сезону. Їх репертуар складається з трийцять пять ріжних вистав, а кождий з них занимає около двайцять пять мінут, який зміняється кождого тижня, так щоб публика була в змозі познакомитися з їх вицвіченем. Henning Orlando, шведський властитель цирку, котрий вицвічив сі коні, веде сю виставу з кіньми сам особисто.

НА СЬОГОРІЧНІЙ ВИСТАВІ

в Гіподромі були присутні всі шефи поліційні з цілої Америки підчас їх зїзду в Ню Йорку.

ПРАВДИВІ ФАРМЕРСЬКІ КОНІ.

Помимо того, що в стайнях Гіподрому знаходиться 100 ріжних цвічених коний, R. H. Burnside, ґенеральний сценічний менаджер набув ще два чисто фармерські коні, які тягнуть чисто фармерський віз а на котрім два акробати показують всякого рода штуки.

СЛАВНІ АКРОБАТИ АРАБСЬКІ В ГІПОДРОМ.

R. H. Burnside, ґенеральний сценічний директор Гіподрому, заанґажував Abdullah Ben Hamadi, славного Араба акробата, який проводив всіма другими акробатами, блазнями і штукарами в „Ліпших часах". Abdullah Ben Hamadi є одним з найславнійших акробатів на цирковых сценах. Довгі літа він був з світовим цирком Buffalo Bill.

ВЕЛИКА УЧАСТЬ В ГІПОДРОМІ.

Після офіціяльного звіту показується, що в першім тижни вистави „Ліпших часів" в Гіподромі, число осіб які бачили її, досягло до 65.000.

ПРАВДИВЕ ПИВО ПРОГНАЛО ЙОГО З БИЗНЕСУ.

В місті Толідо, Огайо, замкнув свій бизнес один Ото Камеров, котрий до недавна виробляв наслідуваннє пива („нір бір"). Він замкнув свою фабрику та перемінив її на склад товарів тому, бо в цілім стейті Огайо є тільки правдивого пива, що наслідуваного, безалькогольного пива ніхто не має охоти пити. Каже він, що кого стати на пиво, хоче пити справдішне пиво а не пиво без алькоголю.

ЧИ Є СПРАВЕДЛИВІСТЬ У СВІТІ?

Богато людий хотілоб жити вічно. Але на жаль, (може, і на щасте) не можна, бо все, що жиє, мусить вмерти і зробити місце на щось нове. А тут у Франції знайшовся 80-літний старець, котрий конче хотів умерти і мусів кілька разів пробувати собі життє відібрати, поки не осягнув успіху. Перше спробував сей старець пити лавданум (опіюм розпущене в алькоголі), але не мав щастя, бо лікарі його заскоро найшли і виратували. Недавно він зробив другий замах на своє життє, котрий вдався але не цілком. Він стрілив собі дві кулі в лоб. Се його лише тяжко ранило, отже взявся до бритви і підрізав собі горло, але і се не принесло йому бажаної смерти. Обкровавлений і ослаблений від страти крови, він вибіг до свого городу, де плила річка, скочив до води і втопився.

НЕБЕЗПЕЧНИЙ АНТИКВАР.

Англійський маляр, на подорожі в Італії, недавно впав у велику небезпеку. Пішов до склепу старих римських антикварів і межи много непотрібними річами винайшов старий перстень, який мав надзвичайну форму. Оглядаючи цікавий перстень, він задрапав собі палець на стрільці що окрашувала перстень. Купив перстень і пішов до дому. За короткий час він зачав чутися трошки хорим і закликав лікаря, котрий сказав, що він має затроєннє крови. Конець кінцем, вишукали перстень, і показалось, що се був так званий старий італійський „смертельний перстень" і що на стрільці було ще досить трутини щоб припинити затроєннє.

ЛІТВІНОВ І РАПАЛЬСЬКИЙ ДОГОВІР.

На запит щодо рапальського договору Літвінов дав таке пояснення кореспондентам світової преси: „Договір без поширення до України і других республик совєтської федерації мусить много стратити в значінню і вартости. Лиш коли будемо кермуватись біжучими дійсними конкретними потребами і не будемо чекати на вислідки ріжних конференцій, можна буде використати німецько-російський договір у всіх його великих можливостях".

Росія конечно хоче, щоб Україна увійшла в рапальський договір. Одна причина сього є українське золото в Берліні, котре мусіла-б Німеччина віддати большевикам, якби приняла Україну в рапальский договір.

НА ДОПОМОГУ ГОЛОДУЮЧИМ НА ВКРАЇНІ.

„Комітет Злучених Товариств в Нюарку, Ню Джерзі)" вислав в пятницю, дня 22. вересня с. р., 500 долярів на допомогу голодуючим на Великій Україні.

Гроші переслано через АРА на адресу Українського Червоного Хреста в Київі.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".